

NEYTENDASTOFA

Ákvörðun nr. 44/2019

Rangar og villandi staðhæfingar í markaðssetningu FEEL ICELAND á vörinni Amino Marine Collagen Powder

I.

Erindið

Neytendastofu barst kvörtun Protis ehf., dags. 28. febrúar 2019, vegna rangra og villandi merkinga og markaðssetningar á vörum FEEL ICELAND, fyrirtæki í eigu Ankra ehf. Fram kemur í erindinu að dótturfyrirtæki Protis ehf., sé eina fyrirtækið á Íslandi sem framleiði íslenskt kollagen. FEEL ICELAND framleiði kollagen sitt hins vegar erlendis úr íslensku roði, flytji það svo til Íslands og pakki því í umbúðir. Vinnsla við að gera kollagen sé talsverð en vinna þurfi roðið mikið og því hæpið að varan geti kallast íslensk einungis vegna þess að roðið eigi að vera veitt á íslandsmiðum. Fyrirtækið vísi til þess að kollagenið sé íslenskt auk þess sem það fjalli um samfélagslega ábyrgð að velja íslenskt hráefni.

II.

Málsmeðferð

1.

Erindi Protis var sent Ankra til umsagnar með bréfi, dags. 14. mars 2019. Í bréfi Neytendastofu til Ankra kom fram að ekki væri vísað til lagaákvæða í erindinu en að mati stofnunarinnar gætu ákvæði 5. gr., 4. mgr. 6. gr., b. liður 1. mgr. 9. gr., 2. mgr. 9. gr. og 14. gr. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, átt við um erindið.

Svar Ankra barst með bréfi dags. 17. apríl 2019. Í bréfinu er tiltekið að kvörtun Protis byggir á rangri og ámælisverðri meðferð staðreynda og segja megi að flest allt sem þar komi fram sé einfaldlega rangt. Svo virðist sem málið lúti að því að Ankra sé óheimilt að vísa til framleiðslu sinnar sem „íslensks kollagens“. Kvörtunin byggist á þeim misskilningi að vörurnar séu framleiddar erlendis en svo sé ekki heldur fái eitt af hráefnunum, kollagen, ákveðna aðvinnslu erlendis, en sannanlega úr íslensku fiskroði. Allt annað ferli framleiðslunnar fari fram á Íslandi auk þess sem hönnun varanna, þróun þeirra, uppskriftir, greining, gerð umbúða og stjórnun fari einnig þar fram.

Ankra tiltaki að Neytendastofa hafi í framkvæmd um álitamál er tengist þjóðerni vöru, hingað til miðað við uppruna innihalds varanna og bendi á fordæmisgefandi ákvörðun Neytendastofu í máli nr. 3/2009. Þar hafi talist villandi gagnvart neytendum að kalla vöru íslenska vegna þess eins að takmörkuð vinnsla vörunnar hafi farið fram hérlendis. Með gagnályktun mætti því draga þá ályktun að villandi væri að kalla vörur Ankra erlenda sökum þess eins að mjög takmarkaður hluti vinnslu vörunnar fari fram erlendis. Allar meginreglur um upprunamerkingar leiði til sömu niðurstöðu.

Markaðsefni Ankra sé faglega unnið og í lögmætu horfi. Vörunar séu merktar „*Product of Iceland*“ og beri vöruheitið „*Feel Iceland*“. Allar merkingar varanna séu í samræmi við innlenda matvælalöggjöf og hvergi sé vikið frá ströngustu kröfum. Hvergi sé þar að finna nokkuð sem gæti talist blekkjandi fyrir neytendur eða með nokkrum hætti gefa ranga eða villandi mynd af vörunum eða uppruna þeirra. Hvað varði tilvísun Protis til reglna um meðferð íslenska þjóðfánans í markaðsefni sé rétt að benda á að hann sé hvergi notaður af Ankra.

Þá megi geta þess að tilvísunum Protis sé í einhverjum tilvikum ranglega beint að Ankra þar sem ákveðið markaðsefni sé ekki á forræði Ankra. Framangreint beri þó ekki að skilja sem svo að þær fullyrðingar sem þar komi fram séu rangar, þvert á móti, en halda skuli því til haga að þær séu ekki frá Ankra komnar.

Ljóst sé af ofangreindu að umrædd kvörtun byggist í besta falli á ranghugmyndum um hvernig vörur Ankra séu unnar og hvert innihald þeirra sé. Þá sé því alfarið vísað á bug sem órökstuddri og rangri staðhæfingu, að auglýsingar og markaðsefni *Feel Iceland* sé til þess fallið að skaða ímynd og trúverðugleika Protis, líkt og haldið sé fram í erindi þess til Neytendastofu. Í því samhengi sé vert að halda því til haga að Protis hafi síðustu misseri, jafnt í prentmiðlum og ljósvakamiðlum, auglýst vöru sína sem „*eina íslenska kollagenið*“ og með því brotið gegn hagsmunum Ankra, eins og fyrirtækið hafi vakið athygli fyrrverandi framkvæmdastjóra Protis á þann 20. desember 2018.

Óski Neytendastofa eftir aðgangi að upplýsingum um þessi fyrri samskipti fyrirtækjanna þar sem Protis dragi í land með að vera eina íslenska kollagenið, þá muni fyrirtækið verða við þeirri beiðni.

2.

Bréf Ankra var sent Protis til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 29. apríl 2019. Í svarbréfi Protis, dags. 10. maí 2019, sé sjónarmiðum og staðhæfingum Ankra hafnað og fram komnar kröfur ítrekaðar. Vísað sé til 5. gr. og 9. gr. laga nr. 57/2005 en ljóst sé af orðalagi ákvæðanna að það sé nægilegt til þess að viðskiptahættir séu villandi að veittar séu rangar upplýsingar eða að ekki séu veittar upplýsingar sem almennt megi ætla að skipti máli. Þá sé vísað til 14. gr. laganna en samkvæmt ákvæðinu megi upplýsingar sem fram komi í

auglýsingum ekki vera rangar, ófullnægjandi eða villandi. Sérstaklega sé tekið fram að ekki skuli nota rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar gagnvart keppinautum.

Protis tiltaki að þær auglýsingar, kynningar, fréttatilkynningar og annað efni sem hér um ræði fjalli allt um kollagen sem Ankra selji hér á landi undir vörumerkinu FEEL ICELAND. Þá sé kollagenið einnig notað í drykkinn Collab sem framleiddur sé af Ölgerð Egils Skallagríms hf. Mikil áhersla hafi verið lögð á það í auglýsingum og öðru markaðsefni frá Ankra að vörurnar séu gerðar úr íslensku kollageni. Áhersla Ankra á að um sé að ræða íslenskt kollagen staðfesti mikilvægi uppruna efnisins fyrir viðskiptavinum. Protis sé sammála því að það geti haft áhrif á val neytenda hvort um sé að ræða íslenskt kollagen eða ekki og ákvörðun Neytendastofu nr. 3/2009 hafi staðfest að það gæti skipt hagsmuni neytenda verulegu máli hver uppruni vörunnar sé. Protis telji Ankra hafa veitt misvísandi upplýsingar um uppruna þess kollagens sem félagið selji í andstöðu við framangreind ákvæði laga nr. 57/2005.

Protis bendi á að ekki sé að finna skilgreiningu á því í lögum nr. 57/2005, hvaða skilyrðum þurfi að fullnægja svo vara teljist íslensk og því sé eðlilegt að líta til annarra laga og reglugerða þar sem slíka skilgreiningu sé að finna. Vísað sé til reglugerðar nr. 618/2017, um notkun þjóðfána Íslendinga við markaðssetningu á vörum og þjónustu, en þar sé mælt fyrir um að framleiðsluland skuli teljast það „land þar sem nægileg aðvinnsla vöru fer fram til þess að hún verði talin upprunnin þaðan“, sbr. c. lið 1. mgr. 2. gr. reglugerðarinnar. Í e. lið sama ákvæðis er hugtakið nægileg aðvinnsla skilgreint sem: „Framleiðsla eða vinnsla vöru sem skapar næga virðisaukningu til þess að unnt sé að meta vöruna íslenska“. Þá sé loks hugtakið aðvinnsla skilgreint í a. lið ákvæðisins sem vinnsla eða framleiðsla vöru. Af ákvæðum reglugerðarinnar leiði því að vara geti ekki talist íslensk í skilningi reglugerðarinnar ef meirihluti framleiðslunnar fari fram erlendis.

Þá megi einnig líta til ákvæða laga nr. 34/1944, um þjóðfána Íslendinga og ríkisskjaldarmerkið, þar sem skilgreint sé í 6. mgr. 12. gr. hvaða vörur teljist íslenskar. Þar segi að vara teljist íslensk ef hún sé framleidd hér á landi úr innlendu hráefni eða að vara sé framleidd hér á landi úr innfluttu hráefni að hluta eða öllu leyti, enda hafi hún hlotið nægilega aðvinnslu hérlandis. Framangreint sé í samræmi við viðmiðunarreglur Samtaka iðnaðarins um það hvenær megi auglýsa vörur sem íslenskar. Vísað hafi verið til þeirra viðmiða í ákvörðun Neytendastofu nr. 3/2009.

Þá beri að nefna að meginregla bókunar 4 við EES samninginn sbr. lög nr. 2/1993 sé að þær vörur sem séu úr hráefni sem komi utan EES teljist þá og því aðeins upprunar í EES að þær hafi fengið nægilega aðvinnslu innan EES.

Í grundvallaratriðum sé byggt á sömu skilgreiningu í framangreindum tilvikum, þ.e.a.s. uppruni hráfnisins skiptir ekki máli ef meirihluti aðvinnslunnar fari fram erlendis. Yrði miðað við sömu meginreglu sé ljóst að kollagenið sem Ankra selji sé erlent.

Samkvæmt upplýsingum Protis þá láti Ankra erlendan framleiðanda vinna fyrir sig kollagen úr fiskroði. Þetta sé raunar viðurkennt í bréfi Ankra, dags. 17. apríl 2019, en þar segi „*fær eitt af hráefnunum, nánar tiltekið kollagen, ákveðna aðvinnslu erlendis*“. Fiskiroðið sé samkvæmt fullyrðingum Ankra íslenskt. Þá láti Ankra í veðri vaka að vinnsla kollagens úr fiskroðinu sé óverulegur hluti framleiðslunnar en svo sé ekki. Fiskiroð sé aðeins verðlítið aðfang við framleiðsluna en hin raunverulega verðmætaaukning felist í því að ná kollageni úr roðinu og koma því í form sem sé nothæft í matvæli og snyrtivörur. Sú framleiðsla fari öll fram erlendis hvað varði það kollagen sem Ankra selji hér á landi sem íslenska framleiðslu.

Protis tiltaki að það hafi ekki nákvæmar upplýsingar um vinnsluna en mögulegt sé að Ankra láti einnig pakka fyrir sig fullunnu kollageni hjá framleiðandanum. Ekki liggi fyrir upplýsingar um þann þátt. Þá megi ætla að kollagenið sé framleitt í verksmiðju þar sem framleitt sé kollagen úr roði sem sé ekki íslenskt í bland við íslenskt roð. Ekkert liggi fyrir um það hvernig framleiðslan fari fram eða með hvaða hætti hráefnisöflun sé. Því sé vel mögulegt að einhver hráefnisblöndun verði í vinnslunni.

Söluvörur Ankra séu allar tilgreindar á heimasíðunni www.feeliceland.com og Protis fái ekki betur séð en að í öllum tilvikum sé um að ræða vörur sem séu framleiddar erlendis. Ýmist þar sem kollagenið sé framleitt erlendis eða þar sem kollagenið og öll önnur íblöndunarefni séu framleidd erlendis.

Líkt og rakið hafi verið þá teljist vara ekki íslensk ef hún sé að meginstefnu til framleidd erlendis. Framangreind aðferð leiði til þess að kollagenið sé aðallega framleitt erlendis þar sem þorri allrar vinnslu kollagensins fari fram erlendis. Umbúðir FEEL ICELAND (Ankra selji kollagen í dós undir þessu markaðsheiti) séu allar merktar „*Product of Iceland*“. Þar sem kollagenið sé selt eintómt sé ljóst að merkingarnar geti ekki verið réttar þar sem kollagenið sé ekki íslenskt. Þetta sé augljóst af umbúðunum og hið sama eigi við um aðrar framleiðsluvörur Ankra.

Protis tiltaki að bannákvæði laga nr. 57/2005 sem fjallað hafi verið um séu ekki háð því að um auglýsingar sé að ræða. Fréttatilkynningar og kynningar af hvaða toga sem er geti einnig fallið þar undir sbr. umfjöllun á vef Viðskiptablaðsins, dags. 27. febrúar 2019:

„Collab drykkurinn, sem er sykurlaus með koffíni, verður fáanlegur í lok mánaðarins. Í tilkynningunni segi að hann sé sá eini sinnar tegundar, því Collab innihaldi íslenskt kollagen frá FEEL ICELAND, sem sé unnið úr íslenskum sjávarafurðum. Þetta kollagen gefi 18 mismunandi aminósýrur, þar af átta sem við fáum eingöngu úr fæðunni því að líkaminn framleiði þær ekki sjálfur“.

Ljóst sé að þessi umfjöllun sé röng þar sem kollagenið sé ekki íslenskt. Þá komi fram í frétt á vef Fréttablaðsins, dags. 27. febrúar 2019, að Ankra vinni „*kollagen úr íslensku fiskroði*“. Það sé hins vegar einnig rangt þar sem Ankra vinni ekki kollagenið sjálf heldur láti vinna það fyrir

sig erlendis. Þá hafi vörur Ankra í umfjöllun sem birst hafi í sama miðli þann 5. janúar 2019 verið kallaðar „*rammíslenskar náttúruafurðir*“ en það sé í besta falli villandi svo sem fram hafi komið þar sem framleiðsla kollagensins fari fram erlendis. Ætla verði að um sé að ræða kostaða umfjöllun.

Það leiði af því sem hafi verið rakið að hafna beri sjónarmiðum Ankra varðandi túlkun laga um viðskiptahætti og markaðssetningu. Það hafi ítrekað verið staðfest af Neytendastofu að rangar eða villandi fullyrðingar í markaðsefni séu ólögmatar.

Ljóst sé af því sem rakið hafi verið að kollagen það sem Ankra selji sé alfarið framleitt erlendis þó það kunni að vera gert úr íslensku fiskroði. Kollagenið geti því með engu móti talist íslenskt og það leiði af þeirri staðreynd að allflestar staðhæfingar Ankra í bréfi félagsins, dags. 17. apríl 2019, séu rangar.

Þá beri að nefna það að tölvupóstur sá sem Ankra vísi til varðandi það að Protis „*hafi dregið í land með að vera með eina íslenska kollagenið*“ verði engan veginn skilinn með þeim hætti sem Ankra haldi fram en það fari ekki á milli mála þegar pósturinn sé lesinn.

Protis geti fallist á það að í einhverjum tilvikum séu staðhæfingar um vörur Ankra í kynningarefni frá Ölgerð Egils Skallagríms og því strangt til tekið ekki á vegum Ankra. Það breyti þó engu um það að umræddar fullyrðingar séu í besta falli villandi og sennilega upprunnar hjá Ankra.

Af öllu framangreindu leiði að Protis framleiði í reynd eina íslenska kollagenið, að minnsta kosti enn sem komið sé. Ítrekar Protis kröfu sína um að Ankra verði gert að láta af þeirri háttsemi að auglýsa kollagenið sem félagið selji, sem íslenskt.

3.

Bréf Protis var sent Ankra til umsagnar með bréfi Neytendastofu, dags. 15. maí 2019. Svar barst með bréfi, dags. 14. júní 2019. Ankra tiltaki að mikil áhersla hafi verið lögð á það í bréfi Protis, að í auglýsingum og markaðsefni Ankra að vörurnar séu gerðar úr íslensku kollageni. Ankra hafi aðallega lagt áherslu á að vörurnar innihaldi hreint kollagen sem unnið sé úr íslensku fiskroði. Þá komi enn fremur fram í auglýsingum að um íslenskt kollagen sé að ræða enda heiti umrædd vara *Amino Marine Collagen* og sé með íslensku upprunavottorði.

Ekkert bendi til þess að það hafi áhrif á kauphegðun neytenda að hluti framleiðslunnar fari fram erlendis þar sem notað sé íslenskt hráefni við vinnsluna. Ástæða þess að hluti framleiðslunnar fari fram erlendis sé til að tryggja gæði og stöðugleika í framleiðslu enda búi framleiðandinn yfir áratuga reynslu.

Líkt og réttilega sé bent á í bréfi Protis þá sé hvergi að finna í lögum skilgreiningu á því hvaða skilyrði vara þurfi að fullnægja til að teljast íslensk. Því sé hafnað af hálfu Ankra að sá skortur

leiði til þess að heimilt sé að líta til laga um þjóðfána Íslendinga og ríkisskjaldamerkið eða reglugerðar um sama við markaðssetningu. Ankra ítreki að félagið hafi aldrei notað þjóðfánann í markaðssetningu.

Hvað varði ábendingu Protis um að vörur Ankra séu erlendar samkvæmt bókun 4 við EES samninginn, sbr. lög nr. 2/1993, þá sé það ekki rétt heldur þvert á móti hljóti vörur Ankra íslenskt upprunavottorð samkvæmt sömu bókun.

Hluti framleiðslu á hráefnum sem Ankra noti í vörur sínar fari fram erlendis úr íslensku hráefni. Öll framleiðsla á vörum Ankra fari fram á Íslandi og það sé auðvelt að sanna sé eftir því óskað.

Ankra sjái ekkert athugavert við umfjöllun Viðskiptablaðsins, dags. 27. febrúar 2019, enda séu vörurnar sem um ræði íslenskar. Ankra geti ekki borið ábyrgð á efni fréttarinnar og að sama skapi geti félagið ekki borið ábyrgð á ummælum sem höfð séu eftir viðmælanda Fréttablaðsins, dags. 5. janúar 2019. Að öðru leyti vísi félagið til bréfs Ankra, dags. 17. apríl og krefst niðurfellingar málsins.

4.

Bréf Ankra var sent Protis til upplýsingar með bréfi Neytendastofu, dags. 2. júlí 2019, og tilkynnt um lok gagnaöflunar. Með bréfi Protis, dags. 3. júlí 2019, bárust Neytendastofu frekari athugasemdir þar sem áréttuð voru fyrri sjónarmið félagsins varðandi þær reglur sem gildi um upprunamerkingar sbr. bréf, dags. 10. maí 2019.

Þá var bent á að fríverslunarsamningur Kína og Íslands sem vísað sé til af Ankra sé sérstakur hvað varði upprunareglur þar sem þar sé mælt fyrir um að vara geti talist íslensk ef um fisk sé að ræða sem veiddur sé innan íslenskrar efnahagslögsögu af íslenskri útgerð sbr. 3. kafla samningsins og aðallega e. og f. liði 23. gr. hans. Skipti þá engu máli hvar aðvinnsla hráefnisins fari fram samkvæmt samningnum við Kína. Rétt sé að benda á það að þrátt fyrir það sem komi fram í bréfi Ankra þá liggi ekki fyrir vottorð um að Ankra hafi íslenskt upprunavottorð skv. bókun 4 við EES samninginn.

Eins og vísað hafi verið til og gildi skv. EES samningnum sem sé lögfestur hér á landi, þá sé það skilyrði fyrir því að vara teljist uppruninn á tilteknum stað að hún hafi hlotið næga aðvinnslu í viðkomandi ríki. Ekkert í gögnum málsins bendi til þess að vörur Ankra hafi hlotið nægilega aðvinnslu hér á landi. Það sæti furðu að Ankra skuli fullyrða í bréfi sínu að „öll framleiðsla á vörum Ankra fer fram á Íslandi og það er mjög auðvelt að sanna það“. Engin gögn í þessa veru hafi þó verið lögð fram og fyrir liggi að aðvinnslan fari í meginatriðum fram erlendis þar sem kollagenið sé unnið úr fiskroðinu.

5.

Bréf Protis var sent Ankra með bréfi Neytendastofu, dags. 4. júlí 2019. Svar barst með bréfi, dags. 17. júlí 2019, þar sem fram kom að það virtist óskýrt hvort hægt væri að flokka vörur

sem íslenskar eða ekki og mismunandi eftir því hvaða reglugerða eða samninga horft væri til. Ef að vara gæti talist íslensk samkvæmt einhverjum af þessum reglugerðum eða samningum þá sé hún íslensk og markaðssetning vörunnar *Amino Marine Collagen* sé því hvorki röng né villandi í skilningi laga.

Umrædd vara innihaldi aðeins íslenskt fiskroð sem búið sé að brjóta niður í kollagen og engum öðrum hráefnum hafi verið bætt við vöruna. Þótt hluti vinnslunnar fari fram erlendis á þessu íslenska hráefni sé alveg fráleitt að varan teljist ekki íslensk.

Þá geti það varla talist eðlilegt að fyrirtæki geti fengið allar upplýsingar um framleiðslu og starfshætti samkeppnisaðila sinna með hjálp Neytendastofu. Sérfræðingar hjá Tollstjóra hafi farið yfir gögn hvað varði framleiðslu á vörunum og gefið þeim íslenskt upprunavottorð. Óski Neytendastofa eftir frekari upplýsingum geti forsvarsmenn Ankra fundað með Neytendastofu og farið nánar yfir hvernig framleiðslu sé háttáð en þau gögn séu trúnaðarupplýsingar. Að öðru leyti vísi Ankra til fyrri rökstuðnings í bréfi, dags. 17. apríl 2019, og ítrekar kröfu sína um niðurfellingu málsins.

6.

Bréf Ankra var sent Protis til upplýsingar með bréfi Neytendastofu, dags. 19. júlí 2019. Með bréfinu var aðilum málsins tilkynnt um lok gagnaöflunar og að málið yrði tekið til ákvörðunar stofnunarinnar.

III.

Niðurstaða

1.

Mál þetta varðar kvörtun Protis ehf. yfir röngum og villandi staðhæfingum Ankra ehf. í markaðssetningu á kollagen vörum þess síðarnefnda sem seldar séu undir vörumerkinu FEEL ICELAND og markaðssettar sem íslensk framleiðsla. Telur Protis að félagið hafi veitt misvísandi upplýsingar um uppruna kollagensins en aðvinnsla fiskroðsins, sem sé íslenskt að sögn Ankra, til að vinna kollagenið sé gert af erlendum framleiðanda. Kollagenið og öll önnur íblöndunarefni sem notuð séu í vörur Ankra séu framleidd erlendis. Vara teljist ekki íslensk ef hún sé að meginstefnu til framleidd erlendis. Umbúðir FEEL ICELAND séu allar merktar „*Product Of Iceland*“ og þar sem kollagenið sé selt eintómt sé ljóst að merkingar geti ekki verið réttar þar sem kollagenið sé ekki íslenskt.

Ankra hafnar framangreindu og bendir á að fyrirtækið hafi lagt áherslu á að vörunnar innihaldi hreint kollagen unnið úr íslensku fiskroði. Um íslenskt kollagen sé að ræða með íslensku upprunavottorði. Ekkert bendi til þess að það hafi áhrif á kauphegðun neytanda að hluti framleiðslunnar fari fram erlendis þar sem notað sé íslenskt hráefni við vinnsluna en það sé gert til að tryggja gæði og stöðugleika í framleiðslunni þar sem framleiðandinn búi yfir áratuga

reynslu. Hvergi sé að finna skilgreiningu á því hvaða skilyrði vara þurfi að fullnægja til að vera íslensk og skortur á slíku geti ekki leitt til þess að heimilt sé að líta til laga um þjóðfána Íslendinga og ríkisskjaldarmerkið eða reglugerðar um sama efni við markaðssetningu. Að auki hafi Ankra aldrei notað þjóðfánann í markaðssetningu.

2.

Í lögum nr. 57/2005 er fjallað um það hvaða viðskiptahætti skuli viðurkenna og hverja ekki.

Ákvæði 5. gr. laga nr. 57/2005 leggur almennt bann við óréttmætum viðskiptaháttum, áður en, á meðan og eftir að viðskipti með vöru fer fram eða þjónusta er veitt. Hvað teljist til óréttmætra viðskiptahátta er nánar tilgreint í III. – V. kafla laganna.

Í 4. mgr. 6. gr. laga nr. 57/2005 segir að fullyrðingar sem fram komi í auglýsingum eða með öðrum hætti þurfi fyrirtæki að geta fært sönnur á.

Í 9. gr. laga nr. 57/2005 er um það fjallað að viðskiptahættir teljist villandi ef þeir eru líklegir til að blekkja neytendur, t.d. með almennri framsetningu þó gefnar séu upp réttar staðreyndir, eða ef neytendum eru veittar rangar upplýsingar í þeim tilgangi að hafa áhrif á ákvörðun þeirra um að eiga viðskipti. Í a.–g. liðum málsgreinarinnar eru tilgreindar þær röngu upplýsingar sem átt er við. Í b. lið greinarinnar segir að ekki megi veita rangar upplýsingar um helstu einkenni vöru eða þjónustu, t.d. notkun hennar, samsetningu eða árangur sem vænta má af notkun hennar

Ákvæði 2. mgr. 9. gr. laganna er svohljóðandi:

„Viðskiptahættir eru villandi ef ekki er greint frá upplýsingum sem telja má að almennt skipti máli fyrir neytendur eða þeim er leynt og þær eru til þess fallnar að hafa áhrif á ákvörðun neytenda um að eiga viðskipti.“

Í ákvæðinu er kveðið á um villandi aðgerðarleysi fyrirtækis sem leiðir til þess að neytandi taki ákvörðun um að eiga viðskipta sem hann hefði annars ekki gert. Skv. ákvæðinu telst það einnig villandi aðgerðarleysi ef upplýsingar sem skipta máli fyrir neytendur eru veittar á óljósan eða margræðan hátt. Í greinargerð með ákvæðinu kemur fram að hafa megi þau atriði til hliðsjónar sem tilgreind eru í 1. mgr.

Í V. kafla laga nr. 57/2005 er fjallað um háttsemi milli fyrirtækja. Þar segir í 14. gr.:

„Óheimilt er að veita rangar, ófullnægjandi eða villandi upplýsingar í auglýsingum eða með öðrum hætti eða beita öðrum slíkum viðskiptaaðferðum sem sama marki eru brenndar gagnvart keppinautum, enda séu upplýsingar þessar og viðskiptaaðferðir til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vara, fasteigna, þjónustu eða annars þess sem haft er á boðstólum í atvinnustarfsemi sem lög þessi taka til.“

Upplýsingar sem fram koma í auglýsingum mega því ekki veita misvísandi, rangar eða villandi

upplýsingar um stöðu auglýsanda, vöru eða þjónustu hans, gagnvart keppinautum. Séu upplýsingarnar villandi eða rangar og til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn eða framboð vörunnar er því um að ræða brot á ákvæðinu.

3.

Í máli þessu er óumdeilt að vinnsla kollagensins úr fiskroði fer fram erlendis, eða nánar tiltekið í Kína. Þá hefur Ankra lagt fram upprunavottorð Tollstjóra um að fiskroðið, sem kollagenið er unnið úr og notað er í hina umþrættu vöru, sé íslenskt. Á pakkningu vörunnar sem framleidd er undir merkjum „*Feel Iceland*“ er að finna innihaldslýsingu, tilvísun á heimasíðu fyrirtækisins *feeliceland.com* auk þess sem þar kemur fram að um sé að ræða „*Product of Iceland*“ og tilgreint framan á henni að hún innihaldi „*100% Icelandic Marine Collagen fæðubótarefni*“. Komið hefur jafnframt fram af hálfu Ankra að engum öðru hráefnum sé bætt við vöruna og allt annað er tengist framleiðslunni fari fram á Íslandi, þ.á.m. hönnun varanna, þróun, gerð umbúða og greining. Hvergi er hins vegar gerð grein fyrir því á pakkningu vörunnar að hluti framleiðslunnar, þ.e hin eiginlega vinnsla kollagensins fari fram á erlendri grundu.

Neytendastofa telur að upprunavottorðið sýni ótvírætt fram á að fiskroðið sem kollagenið er unnið úr, sé íslenskt. Því telur Neytendastofa að Ankra hafi fært sönnur fyrir fullyrðingum þess efnis að kollagenið sé íslenskt í samræmi við 4. mgr. 6. gr. laga nr. 57/2005. Með vísan til framangreinds er það jafnframt mat stofnunarinnar að þær upplýsingar séu því ekki rangar í skilningi b. liðar 1. mgr. 9. gr. sömu laga þar sem varan er sannanlega unnin úr íslenskri afurð.

Þrátt fyrir framangreint þá telur Neytendastofa merkingar á vörunum ábótavant. Þótt fiskroðið sem kollagenið er unnið úr sé íslenskt þá er óumdeilt að hluti vinnslunnar fer fram hjá erlendum framleiðanda og þar með framleiðsla innihaldsefnisins kollagens. Þegar horft er til upplýsinga og merkinga á umbúðum vörunnar þá er það mat Neytendastofu að þær upplýsingar sem þar koma fram séu til þess fallnar að telja neytendum trú um að framleiðsla vörunnar í heild sinni fari fram hér á landi. Telur Neytendastofa að skortur á þeirri upplýsingagjöf að hluti framleiðslunnar fari fram í Kína sé villandi þar sem hann gefur ranglega til kynna að um alíslenska framleiðslu og vöru sé að ræða. Þrátt fyrir að fiskroðið sé íslenskt þá er það mat Neytendastofu að merkingar á vörunum séu villandi gagnvart neytendum og til þess fallnar að hafa áhrif á eftirspurn og brjóta því gegn ákvæðum 2. mgr. 9. gr. og 14. gr., sbr. 5. gr. laga nr. 57/2005.

IV.

Ákvörðunarorð:

„Ankra ehf., Grandagarði 16, Reykjavík, hefur með merkingum sem gefa til kynna að vörur sem fyrirtækið selur séu framleiddar á Íslandi, brotið gegn ákvæðum 2. mgr. 9. gr. og 14. gr., sbr. 5. gr., laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.

Með vísan til 2. mgr. 21. gr. b. laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu, er Ankra ehf. bönnuð notkun merkinganna án þess að tilgreint sé með skýrum hætti hvert framleiðsluland kollagensins er.

Bannið tekur gildi við birtingu ákvörðunarinnar. Í banninu felst ekki innköllun þegar dreifðra vara. Verði ekki farið að banninu má búast við að tekin verði ákvörðun um sektir á grundvelli IX. kafla laga nr. 57/2005, um eftirlit með viðskiptaháttum og markaðssetningu.“

Neytendastofa, 15. október 2019

Tryggvi Axelsson
Forstjóri

Þórunn Anna Árnadóttir